

РЕЗОЛЮЦІЯ

Міжнародної науково-практичної конференції «Збереження біологічного різноманіття природних та аграрних ландшафтів. Розбудова заповідних територій»

10 жовтня 2014 р., м. Дніпропетровськ

У проекті доповіді України до конференції ООН зі сталого (збалансованого) розвитку «Ріо+20» зазначено, що в нашу державу, яка займає майже 6 % площі Європи і зосереджує не менше 35 % її біорізноманіття, слід розглядати як потенціальну територію для його відновлення. З 1991 року в Україні, і, зокрема на Дніпропетровщині, збільшено площу природно-заповідного фонду (ПЗФ) від 1 до (6–3) % відповідно. Підкреслимо, що згідно із законом «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 рр.» планувалося збільшити цей показник на понад 10 %. Тобто, щоб підняти показник у 3–6 разів знадобилося б більше 20 років. Викликає велике побоювання можливість збільшення його навіть у 3 рази за рік. На жаль, значна частина території країни має спотворений ландшафт, останні військові загрози на півдні та сході – ще більше посилюють його незадовільний стан. Саме тому учасники конференції зосередили свою увагу на питаннях збереження біологічного, геологічного і ландшафтного різноманіття, формування національної екомережі, розвитку природно-заповідного фонду, на міжнародному досвіді збереження природи та показниках забезпеченості захищеними територіями різних областей.

У роботі конференції взяли участь представники державних інституцій, науково-педагогічні працівники ВНЗ області, науковці, співробітники біосферних і природних заповідників, широкий загаль громадськості. У матеріалах конференції знайшли оцінку аспекти функціонування природних та штучно створених екосистем у широкому географічному форматі як різних держав, так і природних зон. Розкрита важливість збереження

«зіркових удач» Природи на рівні організму та біокосних утворень. Дослідники звертають увагу на стан залишків природного середовища урбанізованих територій, рекреаційні системи. Певну стурбованість у науковців та природоохоронців викликає сучасний стан водно-болотних угідь, які також характеризуються різноманітністю біоти та мікроландшафтів, особливостями кліматичних умов, мають важливе міжнародне значення в підтримці трансконтинентальних шляхів міграції водних птахів. Це вимагає ретельного вивчення та врахування особливостей кожного з угідь. Під гострим кутом висвітлено питання збереження біорізноманіття у зв'язку із сільськогосподарською діяльністю. Обговорено напрями охорони природних лук і степів та показано місце агробіорізноманіття як складового елемента екомережі. У більшості представлених доповідей та публікацій домінує концепція раціонального природокористування, яка в світі отримала назву «the wise use concept» (концепція «екологічно розумного» використання природних ресурсів), хоча є й інші точки зору.

Враховуючи викладене, учасники конференції пропонують:

- розробити програми відновлення порушених екосистем, у тому числі на територіях природно-заповідного фонду, із залученням представників міністерств, відомств, центральних та місцевих органів влади, науковців, працівників об'єктів ПЗФ та представників природоохоронних неурядових організацій;
- звернутися до органів виконавчої влади з питанням подальшого збалансованого використання коштів обласного фонду охорони навколишнього середовища та «зелених» інвестицій для розв'язання найгостріших екологічних проблем на місцях;
- розпочати розбудову інституційної системи збереження біорізноманіття з урахуванням державних пріоритетів;

- зміцнювати співпрацю з органами місцевого самоврядування, неурядових та наукових організацій щодо виконання вимог Конвенції про біорізноманіття;

- вжити заходів щодо наукового обґрунтування, розвитку економічних та заохочувальних підходів щодо збереження біорізноманіття та агробіорізноманіття;

- відновити клопотання перед органами виконавчої влади і місцевого самоврядування про необхідність початку робіт з консервації земель, в першу чергу орних еродованих та деструктивно змінених територій;

- значно збільшити обсяги рекреацій на рекультивованих землях;

- природокористувачам регулювати об'єми заготівель відновлювального природного ресурсу, які не повинні перевищувати щорічного приросту популяцій;

- внести пропозиції щодо врегулювання суперечності між різними законодавчими актами, що стосуються природно-заповідного фонду (Лісовий та Земельний кодекси України, Закон України «Про природно-заповідний фонд України», «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» та ін.); законодавчо встановити пріоритет заповідання природних територій над іншими видами людської діяльності та природокористування, запропонувавши для цього міжгалузеву робочу групу з фахівців, представників органів влади, громадськості, бізнесу, місцевих громад;

- створити окремий центральний орган виконавчої влади – Державне агентство екомережі та консервації земель та його філії по областях, якому підпорядкувати всі природоохоронні території України, для координації роботи та ефективної реалізації державної політики у сфері заповідної справи, на рівні області – регіональне комунальне підприємство з питань забезпечення, утримання, збереження та охорони створених об'єктів ПЗФ;

- продовжити адаптацію законодавства України у сфері збереження навколишнього середовища відповідно до вимог директив Європейського Союзу, впровадити до 2020 року екосистемний підхід в управлінську

діяльність та поновити природоохоронні програми в тих областях, де строки попередніх вичерпані;

- активізувати роботу з посилення екологічної просвіти та освіти державних службовців, представників місцевих громад та органів самоврядування, громадян, представників бізнесу та громадських організацій. Відновити підготовку й видання літератури з питань ПЗФ області за рахунок обласного фонду охорони навколишнього середовища;

- популяризувати концепцію заповідності для збереження унікальних залишків природного середовища;

- збільшити ландшафтне розмаїття аграрних територій за рахунок зменшення площі розораних земель, малопридатних для сільгоспугідь, а також тих, які мають важливе значення для відновлення ландшафтного, біологічного та агробіологічного різноманіття;

- розробити регіональну програму з наукових основ та підтримки впровадження природного й точного землеробства. Координатором цієї програми призначити Центр природного агровиробництва Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету;

- клопотати перед Міністерствами та відомствами України про необхідність фінансового забезпечення функціонування біосферних заповідників, національних та регіональних ландшафтних природних парків;

- забезпечити охорону та збереження заповідних степів у зональному аспекті на основі поліваріантної системи природокористування;

- активніше залучати громадськість і науковців до реалізації заходів і проектів зі збереження біологічного, геологічного і ландшафтного різноманіття. Із цією метою створити науково-експертну раду з представників профільних наукових установ та громадських природоохоронних організацій;

- залучати широкий загальний фахівців з профільною освітою та досвідом роботи не менше 5 років, до обговорення кандидатур під час призначення на керівні посади у сфері заповідної справи;

- організувати громадський контроль роботи біосферних та природних заповідників;

- спростити процедуру отримання статусу громадського екологічного інспектора для представників громадських екологічних організацій, які мають досвід громадської природоохоронної діяльності не менше 5 років.

На території Дніпропетровської області за обґрунтованого і відповідального підходу до режиму заповідання терміново підлягають:

1. Усі площі байрачних дібров без винятку.
2. Усі пристінні насадження та крутосхили лісів по р. Самара.
3. Заплавні діброви та борові комплекси.
4. Лісові, інші рослинні комплекси балок та ярів.
5. Заплавні луки.
6. Штучні лісові масиви, які натуралізувалися.
7. Кам'яністі відслонення по балках на узбережжях нижньої течії Дніпра та по схилах Базувлука.
8. Терасовані схили правого древнього берега Самаро-Кільченської долини в межах урочища «Отченашківські наділи».
9. Короткозаплавні природні діброви багатовікового походження.
10. Усі багатовікові дерева в різних типах лісу.
11. Усі геологічні пам'ятки природи.
12. Залишки долинних галофільних дібров біля с. Мерцалівка (верхня течія Самари).
13. Усі степові ділянки, які населені видами занесеними до Червоної книги Дніпропетровської області.

- створити регіональну географічну інформаційну базу даних, а на її основі – інтернет-портал «Біологічне різноманіття Дніпропетровської області та об'єкти природно-заповідного фонду». Така база даних дозволить одержувати інформацію органам державної влади, науковцям, громадським активістам про розташування об'єктів природно-заповідного фонду, які вже існують або плануються до створення; етап, на якому знаходиться процедура

створення таких об'єктів; результати моніторингу біологічного різноманіття. Координаторами цієї програми призначити Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет та природний заповідник «Дніпровсько-Орільський».

Звертаємо увагу спільноти на необхідність додаткових заходів щодо збереження ландшафтного заказника «Дно Сарматського моря» і разом з ним прилеглої вербнякової левади поблизу селища Євецько-Миколаївка Новомосковського району.

ОБ'ЄДНАЄМО ЗУСИЛЛЯ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА!

**ЕКОЛОГІЯ – наука (а не стан речей!) та методологія
охорони природи!**

ПРАВО – на екологічну інформацію – громадськості!

ЛЮДИНА – частина природи – за парадигму співіснування!

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ – спільна турбота суспільства!